

ARBOCATALOGUS

TRANSPORT EN LOGISTIEK

Bouwmaterialenvervoer

20 november 2018

INHOUDSOPGAVE

1. ARBOCATALOGUS	3
Toepassingsgebied.....	3
Looptijd	3
Evaluatie	3
Beschikbaarheid	3
Afwijken	3
Wettelijke grondslag	3
Weging maatregelen.....	3
Vaststelling	3
2. BOUWMATERIALENVERVOER.....	4
Inleiding	4
Wettelijke grondslag	4
Maatregelen.....	5

1. ARBOCATALOGUS

Toepassingsgebied

Deze Arbocatalogus is van toepassing op werkgevers en werknemers die vallen onder de cao voor het beroepsgoederenvervoer over de weg. Voor de sector verhuur van mobiele kranen is een aparte Arbocatalogus opgesteld.

Looptijd

De Arbocatalogus heeft een looptijd van vijf jaar en gaat in op 20 november 2018.

Evaluatie

Tegen het einde van de looptijd wordt de inhoud van de Arbocatalogus geëvalueerd. Bepaald wordt of aanpassingen of wijzigingen op onderdelen van de Arbocatalogus zijn gewenst. Een evaluatie kan vervroegd worden uitgevoerd op verzoek van één van de sociale partners.

Beschikbaarheid

De Arbocatalogus is vrij toegankelijk op de website van het Sectorinstituut Transport en Logistiek. (www.stl.nl)

Afwijken

Het is een werkgever toegestaan om op een andere manier invulling te geven aan de wettelijke bepalingen uit de Arbowet dan beschreven in deze Arbocatalogus. Hij dient aan te tonen dat minimaal eenzelfde niveau van beheersmaatregelen conform de arbeidshygiënische strategie, op het gebied van veilig en gezond werken wordt bereikt.

Wettelijke grondslag

De Arbocatalogus beschrijft op welke wijze werkgevers en werknemers invulling geven aan de wettelijke bepalingen uit de Arbowet. De wettelijk grondslag wordt per onderwerp aangegeven.

Weging maatregelen

De in de Arbocatalogus opgenomen maatregelen zijn technisch, economisch en organisatorisch haalbaar. Ze worden ingedeeld in drie categorieën, waarbij de arbeidshygiënische strategie is gevolgd:

Drie sterren maatregel :	Blootstelling aan het arbeidsrisico wordt voorkomen door een bronaanpak
Twee sterren maatregel:	Blootstelling aan het arbeidsrisico wordt beperkt door technische en als dit niet mogelijk is of onvoldoende bescherming biedt, door organisatorische maatregelen
Een ster maatregel:	Blootstelling aan het arbeidsrisico blijft aanwezig, maar de werknemer wordt beschermd tegen de mogelijke gevolgen.

Vaststelling

De Arbocatalogus is vastgesteld op 20 november 2018. Namens Transport en Logistiek Nederland hebben de heren Van Dijk, Ewals en Van Aggelen ondertekend, voor FNV Fransport de heer Groen voor CNV Vakmensen de heer Van Rijssel.

2. BOUWMATERIALENVERVOER

Inleiding

Bouwmateriealenvervoer bestaat uit het laden, lossen en vervoeren van materialen voor de bouw, uitgezonderd los gestorte materialen.

Wettelijke grondslag

De maatregelen beschrijven op welke wijze werkgevers en werknemers invulling kunnen geven aan de wettelijke bepalingen uit de Arbowet.

- Voorlichting en onderricht
 - Arbowet Artikel 8
- Persoonlijke Beschermingsmiddelen
 - Arbobesluit Artikel 8.1 (algemene vereisten persoonlijke beschermingsmiddelen)
 - Artikel 8.2 (keuze persoonlijke beschermingsmiddelen)
 - Artikel 8.3 (beschikbaarheid en gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen)
- Gevaarlijke stoffen
 - Arbobesluit Artikel 4.1 (definities en toepassingen)
 - Artikel 4.2 (zorgplicht, maatregelen en nadere voorschriften risico inventarisatie en evaluatie)
 - Artikel 4.3 (grenswaarden)
 - Artikel 4.4 (arbeidshygiënische strategie)
 - Artikel 4.5 (ventilatie)
 - Artikel 4.6 (voorkomen van ongewilde gebeurtenissen)
 - Artikel 4.7 (maatregelen bij ongewilde gebeurtenissen)
 - Artikel 4.10 d (bijzondere bepalingen inzake voorlichting en onderricht)
 - Artikel 4.11 t/m 4.23 (aanvullende voorschriften)
- Fysische factoren
 - Arbobesluit Artikel 6.1-6.2 (temperatuur en luchtverversing)
 - Artikel 6.6-6.11 (lawaai)
- Arbeidsmiddelen
 - Arbobesluit Artikel 7.2 (arbeidsmiddelen en CE markering)
 - Artikel 7.3 (geschiktheid arbeidsmiddel)
 - Artikel 7.4 (deugdelijke arbeidsmiddel en ongewilde gebeurtenissen)
 - Artikel 7.4 a (keuringen)
 - Artikel 7.6 (deskundigheid medewerker)
 - Artikel 7.7 (veiligheidsvoorzieningen in verband met bewegende delen van arbeidsmiddelen)
 - Artikel 7.11 a (voorlichting)
- Fysieke belasting
 - Arbobesluit Artikel 5.2 (voorkomen van gevaren)
 - Artikel 5.3 (bespreken gevaren en risico-inventarisatie en -evaluatie)
 - Artikel 5.4 (ergonomische inrichting)
 - Artikel 5.5 (voorlichting)
- Persoonlijke Beschermingsmiddelen
 - Arbobesluit Artikel 8.1 (algemene vereisten persoonlijke beschermingsmiddelen)
 - Artikel 8.2 (keuze persoonlijke beschermingsmiddelen)
 - Artikel 8.3 (beschikbaarheid en gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen)
- Aanrijdgevaar
 - Arbobesluit Artikel 3.2 (algemene vereisten)

- Knellen, pletten, gevaar geraakt te worden door vallende voorwerpen, trappen in scherpe voorwerpen
Arbobesluit Artikel 3.17 (voorkomen gevaar getroffen worden door voorwerpen, producten, vloeistoffen of gassen)
- Valgevaar
Arbobesluit Artikel 3.16 (voorkomen valgevaar)

Maatregelen

1. Voorlichting, instructie en toezicht

Voorlichting, instructie en toezicht beperken de mogelijke gevolgen van de arbeidsrisico's bij Bouwmaterialenvervoer; het is een twee sterren maatregel.

De zorg voor goede arbeidsomstandigheden is een verantwoordelijkheid van de werkgever. Hij creëert de voorwaarden om veilig en gezond te kunnen werken en de werknemer maakt gebruik van de mogelijkheden die de werkgever biedt. Om dit laatste uit te voeren dient de werknemer op de hoogte te zijn van het arbeidsrisico, de mogelijke gevolgen en hoe ermee om te gaan in de dagelijkse praktijk. Deze taak van voorlichting en instructie ligt bij de werkgever.

De werkgever houdt toezicht op het naleven van de instructies gericht op veilig en gezond werken. Mogelijkheden zijn o.a. het werkoverleg, de functioneringsgesprekken en de steekproefsgewijze controle op de werkplek.

Indien een werknemer zich niet houdt aan de instructies neemt de werkgever maatregelen. De maatregel dient in verhouding te staan tot het mogelijke gevaar voor personen en omgeving door het niet nakomen van de afspraken. De maatregel kan variëren van een waarschuwing (mondeling of schriftelijk) tot een sanctie (boete en zelfs in het uiterste geval ontslag). Het doel en de werkwijze rondom het nemen van deze maatregelen zijn vooraf in samenspraak tussen werkgever en werknemer (of diens vertegenwoordiging) vastgesteld. De werkgever zorgt dat de werknemer op de hoogte is van mogelijke gevolgen en houdt bij wat hij gedaan heeft om de werknemer er toe te brengen de regels na te leven.

De werknemer is verplicht om in zijn doen en laten tijdens het werk naar vermogen zorg te dragen voor zijn eigen veiligheid en gezondheid en die van anderen. Naar vermogen wil zeggen in overeenstemming met zijn opleiding en de door de werkgever gegeven werkinstructies. Indien een werknemer tijdens de uitvoering van zijn werk de inschatting maakt dat de veiligheid en gezondheid van hem zelf of anderen in gevaar komt, meldt hij dit direct bij de werkgever en samen wordt gezocht naar een oplossing.

2. Fysieke belasting

De maatregelen, gericht op het reduceren van de gevraagde kracht bij het zekeren van de lading, zijn: .
Drie sterren maatregel

- o Bij de keuze van het systeem om de lading te zekeren wordt de gevraagde kracht van de chauffeur meegenomen als een onderdeel van de voorwaarden. Deze dient zo laag mogelijk te zijn.
- o De spanbanden en kettingen worden periodiek onderhouden

Op basis van de risico-inventarisatie en -evaluatie dienen de medewerkers te worden voorgelicht over fysieke belasting. Bedrijven dienen de voorlichting en instructie af te stemmen op basis van de RI&E, de inhoud van de voorlichting kan namelijk per bedrijf verschillen omdat er bijvoorbeeld andere lasten worden gehanteerd, of er andere hulpmiddelen aanwezig zijn. De voorlichting dient te zijn gericht op reductie van fysieke belasting en het optimaal gebruik maken van de aanwezige hulpmiddelen binnen het bedrijf.

Hieronder worden voorbeelden beschreven van fysieke belasting waar de voorlichting op dient te worden afgestemd: tillen en dragen van bijvoorbeeld onderdelen of banden

- o duwen en trekken van bijvoorbeeld mobiele arbeidsmiddelen of zware lasten
- o ongunstige houdingen, zoals:
 - werken met gedraaide of gebogen rug
 - werken boven schouderhoogte
 - knielend of gehurkt werken
 - langdurig zitten
 - in verkeerde houding
 - staan op één been
 - reiken over afstand
- o repeterende bewegingen

3. Veiligheid

De maatregelen, gericht om het gevaar om getroffen te worden door vallende voorwerpen, het gevaar van knellen en pletten en het gevaar van trappen in scherpe voorwerpen op de bouwplaats te reduceren en de werknemer te beschermen tegen de gevolgen, zijn:

Drie sterren maatregel

- o Op de bouwplaats dient de chauffeur Bouwmaterialen zich te houden aan de veiligheidsinstructies van de uitvoerder.
- o De chauffeur Bouwmaterialen meldt onveilige situaties op de bouwplaats bij de uitvoerder. Samen wordt een oplossing gezocht.
- o Indien de werksituatie onveilig blijft na melding bij de uitvoerder neemt de chauffeur Bouwmaterialen direct contact op met de werkgever. De werkgever treedt in overleg met de opdrachtgever.

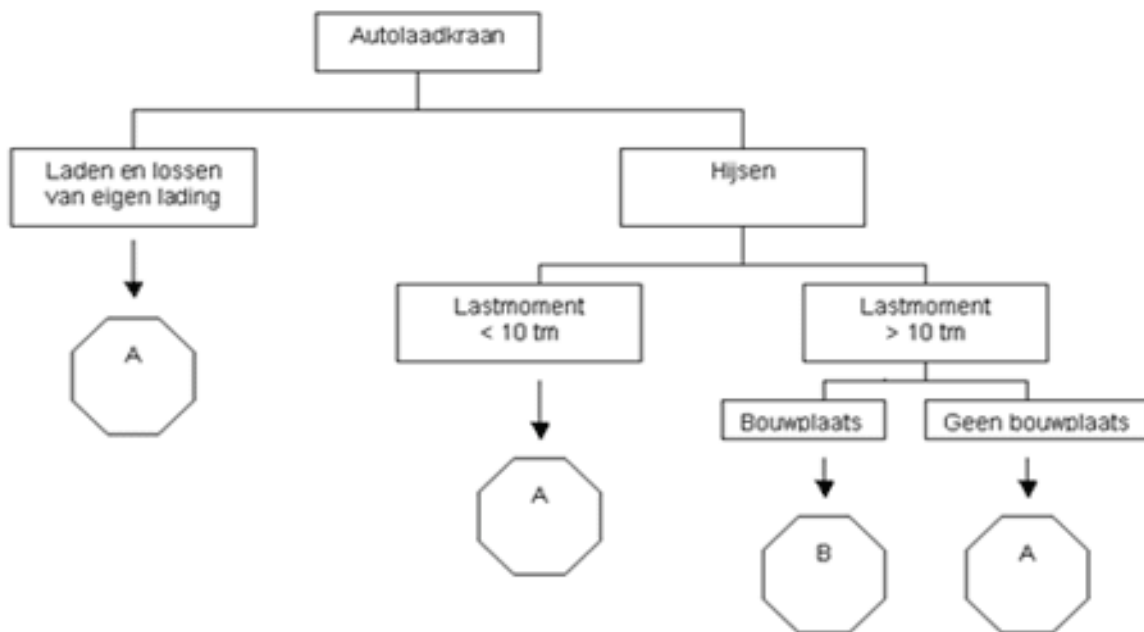
Een ster maatregel

- o Veiligheidsschoenen, helm en handschoenen.

De maatregelen, gericht op het veilig werken met de autolaadkraan, zijn:

Twee sterren maatregel

- o De autolaadkraan dient periodiek gecontroleerd en gekeurd te zijn. De datum op de (her)keurstickert mag niet verlopen te zijn. Van de hijsmiddelen dient eveneens de (her)keurstickert / - inslag gecontroleerd te worden op geldigheid. Daarnaast controleert de chauffeur zelf het hijsgereedschap op geschiktheid en zichtbare beschadiging alvorens te laden en lossen of te hijsen. Is een van deze drie factoren niet in orde, dan start de chauffeur niet met het laden, lossen of hijsen en neemt hij terstond contact op met de werkgever om het probleem op te lossen.
- o De chauffeur hanteert het hijsdiagram op de juiste wijze in relatie met het te hijsen gewicht en de verplaatsingsafstanden.
- o De vaardigheden van de chauffeur zijn geborgd door een instructie van de autokraan op basis van de gebruiksaanwijzing of door het certificaat van vakbekwaamheid (TCVT). Afhankelijk van de situatie is het een of het ander vereist. Zowel de instructie als het certificaat wordt opgenomen in het persoonlijk dossier van de chauffeur. Onderstaand overzicht geeft schematisch weer wanneer een instructie of een certificaat vereist is.

A = instructie op basis van gebruiksaanwijzing, training op de machine en/of een gerichte opleiding

B = certificaat vakbekwaamheid (TCVT) vereist

Voor werkzaamheden waar een certificaat van vakbekwaamheid voor vereist is, wordt voor de Arbocatalogus verwezen naar de deelcatalogus Verticaal Transport.

De maatregelen, gericht op het veilige werkomgeving tijdens het werken met de autolaadkraan, zijn:

Twee sterren maatregel

- Rondom de vrachtwagen dient voldoende ruimte en een stevige ondergrond aanwezig te zijn om te stempelen en de lading te lossen.
- Indien de veiligheid van derden rondom de losplaats van de autolaadkraan in het geding komt, dient de omgeving gemarkeerd c.q. afgezet te worden.

Als er afspraken zijn gemaakt tussen opdrachtgever en werkgever dat de chauffeur assisteert bij het lossen indien er gelost wordt met een kraan, niet zijnde de autolaadkraan, dan dient de werkgever voorwaarden te creëren zodat de chauffeur veilig op de lading kan klimmen.

De maatregelen, gericht op het voorkomen en reduceren van het gevalgevaar bij het klimmen op de lading of de wagen, bij het lossen van de lading met de hulp van een kraan, niet zijnde de autolaadkraan, zijn:

Drie sterren maatregel

- Het hijsmiddel (bijvoorbeeld hijsstrop) om de last wordt na het laden niet verwijderd, zodat de hijshaak aangepikt kan worden zonder op de lading te klimmen
- Het te verplaatsen voorwerp heeft hijsogen, zodanig dat de hijshaak aangepikt kan worden zonder op de lading te klimmen.

Twee sterren maatregel

- De wagen of oplegger dient veilig toegankelijk te zijn. Er dient een vaste toegang te zijn met anti-slijptreden en handvatten of een leuning.

De maatregelen, gericht op het voorkomen van pletten en knellen door het schuiven van de lading, bij het openen van de (zij) klep, zijn:

Drie sterren maatregel

- Door het zekeren van de lading wordt voorkomen dat de lading kan gaan schuiven. Dit dient een onderdeel te zijn van de werkinstructie als de chauffeur zelf laadt.
- Indien de lading door de verlader is geplaatst dient de chauffeur de wijze van belading en borging vóór vertrek te controleren tegen schuiven. Indien afwijkingen geconstateerd worden, regelt hij dit met de verlader. Komen zij er samen niet uit, dan neemt hij contact op met zijn werkgever. Samen wordt besproken welke maatregelen uiteindelijk worden getroffen.
- Het ontwerp van het sluitmechanisme is dusdanig dat de klep te openen is, terwijl de gebruiker naast in plaats van voor de klep staat.

Tweesterrenmaatregel

- Bij het openen van een klep staat de chauffeur naast de klep in plaats van voor de klep.

De maatregelen, gericht op het voorkomen van aanrijdgevaar op de bouwplaats en op de openbare weg, zijn:

Twee sterren maatregel

- De losplaats dient gemarkeerd te zijn.
- De losplaats is voldoende verlicht.
- De aanrijdroute naar de losplaats dient aangegeven te zijn om onnodig manoeuvreren te voorkomen.
- Signaleringslichten (met o.a. zwaailampen) worden in werking gesteld.
- Afhankelijk van de situatie en/of het plaatselijke gezag dienen voor het lossen op de openbare weg aanvullende maatregelen getroffen te worden. De chauffeur is door de werkgever hierover vooraf geïnformeerd, in het bezit gesteld van de voorwaarden en van de middelen. Voorbeelden van aanvullende maatregelen zijn wegafzettingen, verkeersaanwijzingen en een verkeersregelaar.
- Indien de chauffeur zelf de weg afzet voor een veilig werkvak, handelt hij conform de werkinstructie van de werkgever. Deze instructie is gebaseerd op de algemeen geldende maatregelen om de veiligheid van de weggebruiker en van de chauffeur te waarborgen. De werkgever zorgt voor de middelen om de weg af te zetten.

Een ster maatregel

- Zichtbaarheidskleding (zie Persoonlijke Beschermingsmiddelen)

4. Fysische omstandigheden

De maatregelen, gericht op de bescherming van de werknemer indien hij blootgesteld wordt aan een geluidsniveau van 80 dBA of hoger veroorzaakt door derden op de bouwplaats, zijn:

Een ster maatregel

- o Gehoorbescherming

De maatregelen, gericht op de reductie van het geluidsniveau van de autolaadkraan en bescherming van de werknemer indien het geluidsniveau veroorzaakt door de autolaadkraan 80 dBA of hoger is, zijn:

Drie sterren maatregel

- o Bij aanschaf van een nieuwe autolaadkraan is het geluidsniveau een onderdeel van het pakket van eisen. Er wordt uitgegaan van een geluidsniveau van de autolaadkraan lager dan 80 dBA.

Twee sterren maatregel

- o De autolaadkraan wordt periodiek onderhouden om onnodige toename van het geluid tijdens het werken met de autolaadkraan te voorkomen.

Een ster maatregel

- o De chauffeur draagt gehoorbescherming.

De maatregelen, gericht op het voorkomen van afkoeling van het lichaam door tocht, wind en regen, zijn:

Een ster maatregel

- o De chauffeur heeft winter- en regenkleding tot zijn beschikking.

5. Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)

De werkgever stelt voor de werknemer Bouwmaterialenvervoer PBMs beschikbaar, onderhoudt ze periodiek en vervangt ze indien nodig. Bij de keuze staat het gewenste beschermingsniveau voorop, maar er wordt niet voorbij gegaan aan het gebruikerscomfort

De PBM's voor Bouwmaterialenvervoer zijn:

- o Handschoenen
- o Veiligheidsschoenen
- o Veiligheidshelm
- o Zichtbaarheidskleding
- o Gehoorbescherming
- o Doorwerkkleding

De standaard werkhandschoenen voor de chauffeur Bouwmaterialen beschermen de handen tegen gevaren zoals snijden, schuren, scheuren en prikken. Handschoenen, die bescherming bieden tegen 'mechanische gevaren' voldoen.

De veiligheidsschoenen beschermen de voeten tegen gevaren zoals stoten, knellen of het trappen in scherpe voorwerpen. De schoenen hebben een gesloten hielpartij, een 'stalen' neus en tussenzool, antistatische eigenschappen, een energie- absorberende hak, een oliebestendige zool en waterafstotend bovenleer. De zolen van de schoenen hebben tevens antislip-eigenschappen.

Het gebruik van een veiligheidshelm is voor de chauffeur Bouwmaterialen bijvoorbeeld verplicht op bouwterreinen. De helm beschermt het hoofd tegen vallende voorwerpen, stoten e.d. Veiligheidshelmen, die bescherming bieden tegen 'mechanische gevaren', voldoen.

Zichtbaarheidskleding zorgt ervoor dat de chauffeur bijvoorbeeld op het laad-losterrein of langs de weg tijdig gezien wordt als een persoon. Een goed contrast tussen de fluorescentie en achtergrond en een voldoende groot reflecterend oppervlak zijn vereist. Het reflecterend oppervlak bestaat meestal uit twee banen of horizontaal of verticaal. Zichtbaarheidskleding kan bestaan uit bijvoorbeeld een verkeersvest wat over de kleding gedragen wordt. Of de slechtweerkleding (werkjas of doorwerkjas) of zomerkleding (t shirt) wordt verhoogd zichtbaar gemaakt door reflecterende banen.

Gehoorbescherming beschermt het gehoor indien geluidsgrenzen overschreden worden. Dit kan voorkomen door derden op het bouwterrein of bij het gebruik van de autolaadkraan. Er zijn oorpluggen en -doppen, oorkappen en otoplastieken. Afhankelijk van de verblijfsduur in de omgeving met lawaai, het geluidsniveau, de gewenste demping van de gehoorbescherming, omgevingskenmerken (bijvoorbeeld stoffige, vochtige en warme omgeving) en de gewenste communicatie met de omgeving wordt een keuze gemaakt.

Doorwerkkleding beschermt de chauffeur tegen regen en/of kou. De kleding (bijvoorbeeld de jas) is waterdicht en kan tevens in een gevoerde uitvoering bescherming bieden tegen kou. Als regenkleding langere tijd gedragen wordt, zijn de ventilatie-eigenschappen van het materiaal belangrijk. Ademende stoffen hebben de voorkeur. Of als die niet mogelijk zijn worden ventilatieopeningen aangebracht. Naden in de kleding kunnen lekkage veroorzaken. Ze worden zo min mogelijk toegepast en eventueel gelast of getapet.

6. Gevaarlijke stoffen

Indien de chauffeur in contact kan komen met gevaarlijke stoffen, bijvoorbeeld bij het laden en lossen van pallets met zakken cement, stenen en andere bouwmaterialen dient er in de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) te worden bepaald wat de: aard, mate en duur van blootstelling is. Op basis van uitkomsten dienen passende maatregelen te worden bepaald aan de hand van de arbeidshygiënische strategie. Dit is afhankelijk van de type stof.